

Miren Gezala Sagarzazu
Lezo, Gipuzkoa (1912-2003)

Aurkibidea

Biografia

Zintak

LEZ-041

- **Proiektua:** Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data:** 1998-02-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

LEZ-042

- **Proiektua:** Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data:** 1998-02-04

- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

LEZ-043

- **Proiektua:** Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data:** 1998-02-04
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. II. Errepublikan euskarazko eskola ireki

- **Erref:** LEZ-041/002
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:00:56. **Bukatu:** 00:03:37
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

18 urterekin irakasle ikasketak bukatu zituen Mirenek. Estatuko eskoletan irakasle sartzeko, oposaketak atera behar ziren. Oposaketak egiteko, ordea, 20-21 urte behar zirenez, zain egon beharrean euskarazko eskola pribatua irekitzea pentsatu zuen. II. Errepublikan ireki zuen eskola Lezon. Orduko giroa du hizpide: eskoletatik gurutzeak kentzea... Eskolan ume asko izan zituen, batzuk kanpoan geratu behar izan zuten.

2. Gau-eskolak, helduentzat

- **Erref:** LEZ-041/003
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:03:37. **Bukatu:** 00:04:27
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Jende helduak irakurtzen eta idazten ikasteko eskolak ere ematen zituen gauetan.

3. Eskoletako inspektoreak

- **Erref:** LEZ-041/004
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:04:27. **Bukatu:** 00:05:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

II. Errepublikan euskarazko eskola ireki zuen Mirenek. Eskoletako jarraipena egiten zuten inspektoreei buruzko kontuak. Karabineroetako teniente bat joaten zen eskolara, hurrei galderak egitera. Mirenen eskola Lezoko plazan zegoen, osaba Xixiliok utzitako lokal batean.

4. Gerra denboran, Lezotik atera

- **Erref:** LEZ-041/005
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:05:33. **Bukatu:** 00:07:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Erreketeak Lezora iritsi baino lehen, etxea itxi eta Donostiara alde egin zuen Gezala familiak, denbora gutxirako izango zelakoak. Donostiatik Soraluzera, eta Soraluzetik Santurtzira joan ziren gerratik ihesi. Santurtzin zeudela, bonbaketak izan ziren.

5. Mundakan andereño, gerra denboran

- **Erref:** LEZ-041/006
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:07:15. **Bukatu:** 00:08:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Santurtzin zegoela, Mundakara bidali zuten andereño moduan. Mundakan lau andereño zeuden: bat katalana zen. Beste hiru andereñoek eskolak euskaraz ematen zituzten.

6. Mundakan, gudariekin tratatu

- **Erref:** LEZ-041/007
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:08:00. **Bukatu:** 00:10:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Mundakan andereño egon zeneko kontuak. Gudariekin nolako harremana zuten azaltzen du. Gudariak batzokiko tabernan elkartzen ziren. Aldabe kapitaina, Juanito "Patata" lezoarra.

7. Frantziara, itsasontzi errusiar batean

- **Erref:** LEZ-041/008
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:10:14. **Bukatu:** 00:12:03
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Durangoko eta Gernikako bonbardaketak ditu hizpide. Txikizio hura ikusita, euskal gobernuak umeak eta andereñoak atzerrira bidaltzea erabaki zuen. Mirenek Xabin izeneko mutiko bat (senidea) eraman zuen berarekin. Errusiar jatorriko itsasontzi batean eraman zituzten Frantziara, kanpamendu edo kolonia batzuetara.

8. Itsasontzian betaurrekoak apurtu

- **Erref:** LEZ-041/010
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:12:07. **Bukatu:** 00:12:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Euskal gobernuak umeak eta andereñoak atzerrira bidaltzea erabaki zuen. Errusiar jatorriko itsasontzi batean eraman zituzten Frantziara. Mirenek betaurrekoak apurtu zituen itsasontzian, eta Frantziako kanpamendu edo kolonian zegoen apaizak betaurreko berriak ekarri zizkion hurrengo egunerako.

9. Ia 600 ume ko kanpamendua

- **Erref:** LEZ-041/011
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:12:40. **Bukatu:** 00:13:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Frantziako kanpamenduko kontuak. Andereño bakoitzari ume talde bat eman zioten. Baziren ume erdaldunak, eta haiei andereño erdalduna jarri zien: Mirenek eskolak euskaraz ematen zituen. Ia 600 ume zeuden kanpamenduan. "Gimnasia rítmica del padre Olazaran de Estella" irakasten aritzen zen ume guztiei eskola ondorenean.

10. "Gora, gora! Gora ta beti gora..."

- **Erref:** LEZ-041/012
- **Iraupena:** 0:00:19. **Hasi:** 00:13:21. **Bukatu:** 00:13:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Frantziako kanpamenduko kontuak. "Gora, gora! Gora ta beti gora, zeru goiko gure Jainko haundiya. Berak piztu zituan zeruan izarrak..." abestia irakatsi zien kanpamenduko umeei.

11. Donibane Garaziko zitadelan kanpatuta

- **Erref:** LEZ-041/014
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:13:48. **Bukatu:** 00:15:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Donibane Garaziko zitadelan egon ziren kanpatuta. Jose Maria Leizaola, Jose Antonio Agirre, Baionako obispa... asko joaten ziren kanpamendu hartara.

12. "Atso zaharraren atorra zaharra" umeei irakatsi

- **Erref:** LEZ-041/015
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:15:05. **Bukatu:** 00:16:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Donibane Garaziko zitadelan egon ziren kanpatuta gerrako umeak eta andereñoak. Mirenek "Atso zaharraren atorra zaharra" kanta irakatsi zien umeei. Jose Maria Leizaolak zoriondu egin zuen umeekin egindak lanagatik.

13. Ikurrin dantza umeei irakatsi

- **Erref:** LEZ-041/017
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:16:49. **Bukatu:** 00:17:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Mirenek aita Labordarekin ikasi zuen Ikurrin dantza, Kursaal azpiko gela batean. Gero, Frantzian egon zen denboran, hango umeei irakatsi zien Ikurrin dantza. Mirenen ikasleek Baionako euskal dantzen lehiaketa batean parte hartu zuten.

14. Garazitik Armendarizko kanpamendura

- **Erref:** LEZ-041/018
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:17:36. **Bukatu:** 00:18:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Donibane Garaziko zitadelako kanpamendutik Armendarizera eraman zituzten, ume euskaldunak eta erdaldunak bereizi egin zituzten. Armendarizko kanpamenduko zuzendaria nor zen aipatzen du.

15. Sarara, Ikurrin dantza irakastera

- **Erref:** LEZ-041/019
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:18:15. **Bukatu:** 00:19:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Aisia » Kultura » Dantza
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Donibane Garaziko zitadelako kanpamendutik Armendarizera eraman zituzten euskaldunak. Armendarizen zegoela, Sarako hurrei Ikurrin dantza irakastera joateko gonbita jaso zuen Mirenek. Sarako Izarra elkarteko kanta abesten du: "Larrundik jausi ta hemen gera...". Saran egin zuen egonaldiari buruz hitz egiten du.

16. Eresoinka taldea eta Elbira Zipitria, Saran

- **Erref:** LEZ-041/020
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:19:33. **Bukatu:** 00:21:29
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Saran egin zuen egonaldiari buruz hitz egiten du. Eresoinka taldearen sorrerari buruzko azalpenak. 'Haurtxo txikia sehaskan dago' kanta zati bat abesten du. Elbira Zipitriarekin ikasi zuen euskal gramatika Saran. Saran hegoaldeko jende askorekin egin zuen topo.

17. Desterratua

- **Erref:** LEZ-041/021
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:21:29. **Bukatu:** 00:22:47
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerraren bukaerarekin, iparraldeko kanpamenduetan zeuden umeak hegoaldera ekartzen hasi ziren. Miren azkenengo umeekin bueltatu zen. Mugan eman zioten agiri bat medio, 15 urterako Lezotik eta "a 150 kilometros de las provincias vascondagas" desterratu, 1.000 pezetako multa eta irakasteko gaitasungabetu zuten.

18. Salamancara, ahizpa Koldobikerengana

- **Erref:** LEZ-041/022
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:22:47. **Bukatu:** 00:24:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:

Gerra bukatu eta iparraldetik hegoaldera igora zenean, Miren EAetik desterratu egin zuten. Mirenen ahizpa Koldobike Salamancan zegoen, pilotari moduan: harengana joan zen. Salamancan egon ziren denboran, aita gordeta eduki zuten haren bila baizebiltzan. Gero, Koldobikeri Bartzelonara joateko aukera eman zioten. Koldobike aitarekin joan zen Bartzelonara, baina Mireni ez zioten baimenik eman Bartzelonara joateko. Gauzak horrela, Madrilen zegoen ahizpa Irenerengana joan behar izan zuen.

19. Salamancatik Madrilera

- **Erref:** LEZ-041/023
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:24:10. **Bukatu:** 00:26:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako kontuak. Salamancatik Madrilera joan zen Miren, ahizpa Irenerengana. Jostun baten etxean josten aritu zen aldi batean, baina jostunaren etxean ondo ez, eta bezero batek eskatuta haren etxean egon zen gero.

20. Desterratzeko motiboak

- **Erref:** LEZ-041/025
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:27:43. **Bukatu:** 00:28:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako kontuak. Erbestertzeko zer kargu leporatzen zizkioten azaltzen du Mirenek.

21. Indultu eskaerako tramitazioko gorabeherak I

- **Erref:** LEZ-041/026
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:28:52. **Bukatu:** 00:30:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako azalpenak. Indultu eskaerako tramitazioei buruzko azalpenak. Madrilen egon zen denboran, Justizia ministerioan egin zituen tramite eta ibilerak kontatzen ditu.

22. Indultu eskaerako tramitazioko gorabeherak II

- **Erref:** LEZ-041/027
- **Iraupena:** 0:03:34. **Hasi:** 00:30:39. **Bukatu:** 00:34:13
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako azalpenak. Indultu eskaerako tramitazioei buruzko azalpenak. Madrilen egon zen denboran, Justizia ministerioan egin zituen tramite eta ibilera guztiak kontatzen ditu. Elkarriketatu zen militar eta kargundunen izenak ere aipatzen ditu.

23. Indultu eskaerako tramitazioko gorabeherak III

- **Erref:** LEZ-041/028
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:34:13. **Bukatu:** 00:36:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako azalpenak. Indultu eskaerako tramitazioei buruzko azalpenak. Madrilen egon zen denboran, Justizia ministerioan egin zituen tramite eta ibilera guztiak kontatzen ditu. Elkarriketatu zen militar eta kargundunen izenak ere aipatzen ditu.

24. Indultu eskaerako tramitazioko gorabeherak IV

- **Erref:** LEZ-041/029
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:36:50. **Bukatu:** 00:41:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako azalpenak. Indultu eskaerako tramitazioei buruzko azalpenak. Madrilen egon zen denboran, Justizia ministerioan egin zituen tramite eta ibilera guztiak kontatzen ditu. Elkarriketatu zen militar eta kargundunen izenak ere aipatzen ditu.

25. Ahizparen ezkontza, etxeratzeko aitzakia

- **Erref:** LEZ-041/030
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:41:00. **Bukatu:** 00:41:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Desterratuta egon zen denborako azalpenak. Justizia ministerioko langile bati esker, ahizparen ezkontza aitzakia hartuta bi hilabeterako etxera joateko baimena lortu zuen Mirenek.

26. Zortzian behin sinatzera joan behar

- **Erref:** LEZ-041/031
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:41:50. **Bukatu:** 00:44:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Madrilen desterratuta egon zen denborako azalpenak. Zortzian behin poliziaren buruzagitzara joan behar izaten zuen. Polizia buruarekin izandako elkarriketa kontatzen du. Hark esan zion sinatzera joan ezin zuenean, nahikoa zuela telefonoz deitu eta abisua ematea.

27. Etxera bueltatzeko baimen mugagabea

- **Erref:** LEZ-041/032
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:44:21. **Bukatu:** 00:46:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Hainbat urte Madrilen desterratuta egon eta gero, Lezora bueltatzeko eskaera egin zuen. Poliziaren buruzagitzako buruak baimen mugagabea eman zion etxera bueltatzeko gaixotasun bat aitzakia hartuta.

28. Austiñaren eskola

- **Erref:** LEZ-041/033
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:46:35. **Bukatu:** 00:47:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Mirenek euskarazko eskola ireki aurretik, Austiña izeneko emakume bat aritzen zen euskaraz (otoitzak, bokalak...) irakasten Lezon. Haurtzaindegi moduko bat zela dio Mirenek.

29. Irakaskuntzarako euskarazko metodologiarekin ez

- **Erref:** LEZ-041/034
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:47:28. **Bukatu:** 00:48:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Mirenek euskarazko eskola ireki zuen garaiko kontuak. Ez zeukan euskaraz irakasteko metodorik. Gaztelerazko metodoak itzultzen zituen euskarara, eta haiek erabiltzen zituen haurrei irakasteko.

30. Lezoko euskara

- **Erref:** LEZ-041/035
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:48:22. **Bukatu:** 00:51:07
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Lezoko euskararen ematen zituen eskolak. Euskara batuari buruzko gogoeta. Herri hizkeraren aldekoa da. Aldundian euskararen ezagutzari buruzko azterketa egin zueneko kontakaten du.

31. Pasai Donibanen euskara irakasten

- **Erref:** LEZ-041/036
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:51:07. **Bukatu:** 00:53:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Pasai Donibanen euskarazko eskolak ematen ibili zeneko pasadizoa kontatzen du. Itzuli eta ihesi joan aditzak zirela medio ikasle batekin izandako gorabeherari buruzko azalpena ematen du.

32. Gerra aurreko Lezoko batzokia

- **Erref:** LEZ-041/039
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:56:25. **Bukatu:** 00:59:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Gerra aurrean Lezoko batzokian zer giro zegoen. Miren euskal dantzak irakasten aritzen zen bertan. Antzerki emanaldiak. 'Bihar arte? Ja, jai!' antzezlan.

33. Antzerki taldearekin batera eta bestera

- **Erref:** LEZ-042/002
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:01:21. **Bukatu:** 00:04:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Batzokian dotrina ematen zuten eta kantuz aritzen ziren. Oiartzunen antzezlan bat eman zuten euskaraz, Mirenek eta bere taldekoek. Anekdotak bat kontatzen du. Antzerki taldearekin Donostiara ere joan zen, lehiaketa batera.

34. Aberri Eguna herrian

- **Erref:** LEZ-042/003
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:04:54. **Bukatu:** 00:07:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Pizkunde garaian, Donostian izan ziren ume dantzariekin. Aberri Egunean hitzaldiak egiten zituzten eta etxeetako balkoiak apaintzen zituzten. Polixene Trabudua izaten zen hizlarietako bat.

35. Polixene Trabudua Donibane-Garaziko kanpamenduan

- **Erref:** LEZ-042/004
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:07:19. **Bukatu:** 00:09:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Donibane-Garaziko Zitadela gerratik ihesi zihoazenentzat babesleku izan zen. Arnegiko falangistekin hizketan eta txantxetan aritzen ziren. Polixene Trabuduari buruzkoak kontaktzen ditu.

36. Lagunak heriotza zigorretik libratzeko ahaleginak

- **Erref:** LEZ-042/005
- **Iraupena:** 0:05:56. **Hasi:** 00:09:35. **Bukatu:** 00:15:31
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Donibane-Garaziko Zitadelan zegoela, bere anaiaren gutun bat jaso zuen kartzelatik, lagun batzuen egoera larriaren berri emanez. Haiek heriotza zigorretik libratzeko, Euskadiko Gobernuari laguntza eskatuz egin zituen ahaleginak kontaktzen ditu.

37. Abertzaletasunaren transmisioa

- **Erref:** LEZ-042/006
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:15:31. **Bukatu:** 00:18:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Emakume Abertzaleen Batzak indarra zuen herrian. Denak euskaldunak ziren Lezon. Batzokiak indarra zeukan. Igande arratsaldeetan antzerkia ematen zuten. Kontzientzia abertzalea gurasoetatik seme-alabetara transmititzen zen.

38. Errepresioa eta lapurretak herrian

- **Erref:** LEZ-042/008
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:19:39. **Bukatu:** 00:21:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Gerra garaian, Lezon etxeko gizonak kalean erabiltzen zituzten instrukzioa ikasten. Mirenen etxea erabat hustu zuten, barrukoa lapurtuta, eta erbestetik itzuli zirenean, beste batzuk bizi ziren etxe hartan. Aita begiz jota zuten alde batekoek zein bestekoek.

39. Abertzale baten kontrako atentatua

- **Erref:** LEZ-042/009
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:21:45. **Bukatu:** 00:23:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gurutze Santuari su ematen saiatu ziren. Martin Alberdi abertzalearen kontrako atentatua egiten saiatu ziren baina huts egin zuten.

40. Egunkari saltzaileari bertsoa

- **Erref:** LEZ-042/010
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:23:34. **Bukatu:** 00:26:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

Bertsoa asmatu zion "Pais Vasco" egunkari saltzaileari. Eztabaidan aritzen ziren gazteak politikaz. Argia aldizkarian idazten zuen bat aipatzen du.

41. Mutilekin ibiltzea gaizki ikusita

- **Erref:** LEZ-042/015
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:36:04. **Bukatu:** 00:38:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Don Julian ez zen politikan sartzen baina agindu egiten zieten. Mutilekin ibiltzen zirelako haserre egiten zieten.

42. Izen euskalduna zuen lehenengoa, bere ahizpa

- **Erref:** LEZ-042/017
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:39:23. **Bukatu:** 00:41:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Bere ahizpa da, Luke, gerra aurrean Lezon euskarazko izena jarri ziotena. Ondorengo anai-arrebek ere euskarazkoak zituzten. Gerra ostean, berriz, denak aldatu zizkieten gaztelerara.

43. Jaunartzerako euskarazko dotrina liburua

- **Erref:** LEZ-042/019
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:43:41. **Bukatu:** 00:45:47
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Jaunartzea egin zuenean, euskarazko dotrina liburu berriak eman zizkieten umeei.

44. Donibane-Garaziko kanpamenduan gehienak euskaraz

- **Erref:** LEZ-042/020
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:45:47. **Bukatu:** 00:48:32
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Donibane-Garazin euskaraz eta erdaraz, bietara, egiten zuten baina gehienak euskaldunak ziren. Dantza taldea osatu zuten eta batetik bestera ibiltzen ziren. Zuzendariak erdaldunak izan zituzten. Bertako euskaldunak oso frantses zaleak zirela uste du.

45. Santa Krutz festetako iskanbila

- **Erref:** LEZ-042/023
- **Iraupena:** 0:05:25. **Hasi:** 00:52:02. **Bukatu:** 00:57:27
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Gerra aurrean, Santa Krutz festa batzuetan tiroak eta, ondorioz, zaurituak izan zirela kontatzen du. Bere aitona alkate zen orduan; 33 urtez segidan izan zen kargu hartan. Gertaera kontatzen du.

46. Santa Krutz festak

- **Erref:** LEZ-042/025
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:58:52. **Bukatu:** 01:00:13
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Santa Krutz festetan postu asko jartzen zituzten, azoka modura. Aita bandako zuzendaria zen eta entseguetan aritzen zen. Jende asko gerturatzeko jaietara.

47. Balkoia ikurrinez beteta

- **Erref:** LEZ-043/002
- **Iraupena:** 0:04:55. **Hasi:** 00:00:30. **Bukatu:** 00:05:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Batzokiaren edo Emakume Abertzaleen Batzaren inaugurazioan, etxeko balkoia apaintzen gau osoa pasatu zuten. Anekdota bat kontatzen du. Primo de Riveraren garaian bere aita atxilotu egin zuten.

48. Ikastola zergatik sortu zuen

- **Erref:** LEZ-043/006
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:13:47. **Bukatu:** 00:16:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

1932-33an ikastola sortu zuen. Irakasle ikasketak 18 urterekin bukatu zituen. Ikastola zergatik sortu zuen azaltzen du. Euskararengatik eta erlijioarengatik jendea ikastolara batu zela azaltzen du.

49. Helduen alfabetatzea gerra aurrean

- **Erref:** LEZ-043/008
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:17:17. **Bukatu:** 00:18:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Nagusiak euskaraz alfabetatzen aritu zen. Materialik ez zegoenez, gazteleratik itzultzen zuten eta lan nekeza izaten zen.

50. Elbira Zipitria, euskarako bere irakasle

- **Erref:** LEZ-043/010
- **Iraupena:** 0:04:34. **Hasi:** 00:24:01. **Bukatu:** 00:28:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Elbira Zipitria euskara irakasle izan zuen. Irakasle eta pertsona bikaina zela dio. Ikaskide izan zituenak aipatzen ditu. Iñaki Maria Barriola zen zuzendaria. Anekdotak batzuk kontatzen ditu.

51. Baserriz baserri bizitzen, irakasle zela

- **Erref:** LEZ-043/012
- **Iraupena:** 0:04:09. **Hasi:** 00:29:01. **Bukatu:** 00:33:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Oposizioak atera eta gero, baserriz baserri ibili zen, irakasle lanean batean eta bestean aritu baitzen. Pasai-Donibanen urte eta erdiz aritu zen irakasle.

52. Karlitei buruzko burlazko kantua

- **Erref:** LEZ-043/018
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:38:47. **Bukatu:** 00:40:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Bere lagunekin abesten zuen kanta bat abesten du. Karlitei buruzko burlazko kantua da.

53. Liberalen eta karlisten kantak

- **Erref:** LEZ-043/028
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 01:03:30. **Bukatu:** 01:04:07
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Liberaletan eta karlisten buruzko kanta bana abesten du.

54. Gerra aurrean emandako antzezlanak

- **Erref:** LEZ-043/030
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 01:05:12. **Bukatu:** 01:07:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

"Euzko gogoa" eta "Sorginak" antzezlanak antzeztu zituzten. Anekdotak bat kontatzen du. Antzezlanen izenak aipatzen ditu.

Gezala Sagarzazu, Miren | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-28

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com